

PRAKSISOVERSIGT · PLANKLAGENÆVNET

Praksisoversigt over ekspropriation til virkeliggørelse af lokalplan

Planklagenævnets fulde prøvelse af lovlighed, nødvendighed, aktualitet og rimelighed efter planlovens § 47

Version 2 · Opdateret 8. sep. 2026 · 40 afgørelser · 2013-2026

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Kommunalbestyrelsen kan efter [planlovens § 47, stk. 1](#) ekspropriere fast ejendom, når det er af væsentlig betydning for virkeliggørelsen af en lokalplan og for varetagelsen af almene samfundsinteresser.

Planklagenævnet er klageinstans for disse afgørelser efter [§ 58, stk. 1, nr. 2](#) og foretager – i modsætning til nævnets almindelige legalitetskontrol af planafgørelser – en FULD prøvelse, der også omfatter det kommunale skøn. Praksis viser et fast firetrinsskema: ekspropriationen skal være lovlig, nødvendig, tidsmæssigt aktuel og rimelig i den konkrete situation, og Planklagenævnet ophæver konsekvent, når kommunen ikke har dokumenteret sine overvejelser om mindre indgribende alternativer. Denne oversigt kortlægger Planklagenævnets (og forgængernes) afgørelser sammenholdt med domstolenes parallelle prøvelse efter [grundlovens § 73](#).

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Planklagenævnet foretager en FULD prøvelse af kommunale ekspropriationsbeslutninger efter planlovens § 47, stk. 1, jf. § 58, stk. 1, nr. 2 – nævnet prøver både retlige spørgsmål OG det kommunale skøn, herunder om ekspropriationen er rimelig i den konkrete situation.
- 02** Planklagenævnet kræver, at lokalplanen er endeligt vedtaget, offentligt bekendtgjort og indeholder så præcise og detaljerede bestemmelser, at man kan danne sig et indtryk af det konkrete projekt – en rammebetonet lokalplan uden kortbilag eller nærmere udformning af anlæggene kan ikke bære en ekspropriation.
- 03** Planklagenævnet kræver, at alle nødvendige tilladelser og dispensationer efter anden lovgivning er meddelt PÅ ekspropriationstidspunktet; manglende vandløbsregulerings- og udledningstilladelser medførte ophævelse i Herning-sagen.
- 04** Planklagenævnet accepterer aktualitetskravet som opfyldt, når kommunen har frigivet budgetmidler, afholdt licitation og opnået de fornødne tilladelser – men afviser aktualitet, hvor projektets finansiering eller behov er uafklaret.

- 05** Planklagenævnet afviser ekspropriation, hvor kommunen ikke overbevisende har dokumenteret, at formålet ikke kunne opnås ved en for grundejeren mindre indgribende foranstaltning – at den valgte placering planlægningsmæssigt eller økonomisk er den mest optimale, begrundet ikke i sig selv nødvendigheden.
- 06** Planklagenævnet anvender et SKÆRPET nødvendigheds- og rimelighedskrav, når ekspropriationen sker til fordel for en privat aktør; en enkelt virksomheds udvidelsesbehov er som udgangspunkt ikke en så tungtvejende samfundsinteresse, at den kan bære indgrebet.
- 07** Ekspropriation er udelukket, hvis ejeren – eller nogen ejeren har aftale med – både VIL og KAN forestå virkeliggørelsen af lokalplanen selv; selvrealisering er dog normalt ikke mulig ved rene offentlige formål.
- 08** Kommunalbestyrelsens adgang til at ekspropriere bortfalder, hvis beslutningen ikke er truffet inden 5 år efter lokalplanens offentliggørelse, jf. planlovens § 47, stk. 4 – en frist indsat i 2018 og uden virkning for ældre lokalplaner.
- 09** Planklagenævnet prøver KUN ekspropriationens lovlighed, ikke erstatningens størrelse; erstatnings- og overtagelseskrav efter §§ 47 A, 48 og 49 hører under taksationsmyndighederne, jf. planlovens § 50, stk. 1, og nævnet videregiver sådanne klager.
- 10** Rettidig klage over en ekspropriationsbeslutning har opsættende virkning, medmindre Planklagenævnet bestemmer andet, jf. planlovens § 60 a, stk. 2 – klagefristen er 4 uger og håndhæves restriktivt.
- 11** Planklagenævnet afviser klager, hvor kommunen slet ikke har truffet en afgørelse efter planloven – en beslutning om ikke at iværksætte en ekspropriationssag eller en ren besvarelse af en henvendelse er ikke en påklagelig afgørelse.
- 12** Planklagenævnet genoptager kun, hvis der foreligger nye faktiske oplysninger af væsentlig betydning, væsentlige sagsbehandlingsfejl eller væsentlige nye retlige forhold – uenighed i nævnets fortolkning er aldrig tilstrækkeligt.
- 13** Efterfølgende ændringer i arealanvendelsen – salg til private, OPP-konstruktioner eller manglende udnyttelse inden for planperioden – påvirker ikke gyldigheden af en allerede truffet ekspropriationsbeslutning.
- 14** Lokalplanlægning er som udgangspunkt erstatningsfri regulering; kun en særligt intens og konkret rådighedsindskrænkning, der afskærer ejeren fra en økonomisk rimelig udnyttelse, giver planen ekspropriativ karakter.
- 15** Højesteret bedømmer ekspropriationens lovlighed efter forholdene På ekspropriationstidspunktet – at behovet senere bortfalder som følge af uforudsete ændringer, gør ikke beslutningen ugyldig.

§ 1 Retsgrundlaget: planlovens § 47 og grundlovens almenvelkrav

Hjemlen til kommunal ekspropriation til virkeliggørelse af en lokalplan findes i [planlovens § 47, stk. 1](#):

Kommunalbestyrelsen kan ekspropriere fast ejendom, der tilhører private, eller private rettigheder over fast ejendom, når ekspropriationen vil være af væsentlig betydning for virkeliggørelsen af en lokalplan eller en byplanvedtægt og for varetagelsen af almene samfundsinteresser.

Bestemmelsen suppleres af [§ 47, stk. 2](#) (alle rettigheder over det eksproprierede bortfalder ved erhvervelse af ejendomsret), [§ 47, stk. 3](#) (processuelle regler: [vejlovens §§ 99-102](#) finder tilsvarende anvendelse) og [§ 47, stk. 4](#), hvorefter adgangen til at ekspropriere bortfalder, hvis beslutningen ikke er truffet inden 5 år efter lokalplanens offentliggørelse.

Hjemlen skal administreres under hensyntagen til [grundlovens § 73, stk. 1](#), hvorefter ingen kan tilpligtes at afstå sin ejendom, "uden hvor almenvellet kræver det", og kun "mod fuldstændig erstatning". Efter fast praksis udledes heraf fire kumulative betingelser: ekspropriationen skal være **lovlig, nødvendig, tidsmæssigt aktuel** og **rimelig** i den konkrete situation. Planklagenævnet formulerer skemaet praktisk talt ordret i hver eneste ekspropriationssag, jf. bl.a. [23/12434](#) og [22/05251](#).

Bestemmelsens udvikling. Den oprindelige § 47 fra planloven af 1991 svarede efter forarbejderne til kommuneplanlovens § 34 sammenskrevet med lov om ekspropriation til byudvikling. Indtil 2009 kunne kommunerne ekspropriere til byudvikling alene på grundlag af **kommuneplanen**; denne adgang blev ophævet, så ekspropriation herefter kræver en **detaljeret, vedtaget lokalplan** – lovforarbejderne til 2018-ændringen henviser i den forbindelse til lov nr. 512 af 12. juni 2009. Den ældre kommuneplanhjemmel har fortsat praktisk betydning i de mange genoptagelsessager om Aarhus Kommunes ekspropriationer fra 2008 til sygehusbyggeriet i Skejby, jf. [19/07908](#), [20/01010](#) og [20/01011](#).

Ved **lov nr. 1714 af 27. december 2018** blev der – som opfølgning på **Ekspropriationsudvalgets betænkning nr. 1569, juni 2018** – gennemført to ændringer af § 47: tilføjelsen af "og for varetagelsen af almene samfundsinteresser" i stk. 1 og indsættelsen af 5-årsfristen i stk. 4. Forarbejderne beskriver den førstnævnte som en ren kodificering:

Udvalget mener på den baggrund, at en tilføjelse i planlovens § 47 af betingelsen om, at ekspropriation skal ske til fordel for almene samfundsinteresser (almenvellet), vil udgøre en hensigtsmæssig pædagogisk kodificering af gældende ret.

Samme lov indsatte [§ 16, stk. 3](#), hvorefter lokalplanredegørelsen SKAL oplyse om, at den endelige plan vil kunne danne grundlag for ekspropriation, og om de generelle betingelser herfor. Ifølge [Vejledning om reglerne for ekspropriation efter planloven](#) er en manglende oplysning herom "en retlig mangel ved lokalplanen, der efter omstændighederne kan blive anset for så væsentlig, at der ikke kan eksproprieres til lokalplanens virkeliggørelse". Kravet gælder lokalplanforslag offentliggjort efter 1. januar 2019. Om lokalplanen som plangrundlag i øvrigt henvises til [lokalplaner](#).

LOV	Grundloven § 73, stk. 1	Planloven § 16, stk. 3	Planloven § 47, stk. 1-4	Vejloven § 99
PRAKSIS	Planklagenævnet · Stadfæstelse af ekspropriation til etablering af daginstitution i Holstebro			13.03.2024
	Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation af en landbrugsejendom til fordel for en privat virksomhed			23.09.2022
	Planklagenævnet · Afslag på genoptagelse af ekspropriationssag til sygehusbyggeri i Aarhus			07.09.2020

Planklagenævnets prøvelseskompetence: fuld prøvelse efter § 58, stk. 1, nr. 2

Planklagenævnets kompetence i ekspropriationssager adskiller sig markant fra nævnets almindelige kompetence i plansager. Efter [planlovens § 58, stk. 1, nr. 3](#) kan nævnet kun prøve **retlige spørgsmål** ved kommunale planafgørelser. Men efter [§ 58, stk. 1, nr. 2](#) kan nævnet prøve "kommunalbestyrelsens afgørelser efter § 47, stk. 1" uden en tilsvarende begrænsning – og nævnet fortolker dette som en **fuld prøvelse**. Formuleringen er stort set identisk fra sag til sag:

Der er tale om en fuld prøvelse af ekspropriationsbeslutningen, herunder særligt ekspropriationens lovlighed, nødvendighed og rimelighed.

(fra [23/12434](#)). I [22/05251](#) og [23/05275](#) tilføjes udtrykkeligt "og aktualitet". I [NMK-32-00042](#) beskrives kompetencen som "en prøvelse af både retlige spørgsmål og det kommunale skøn".

Denne prøvelsesintensitet er central: nævnet kan altså sætte sit eget skøn i stedet for kommunens ved rimelighedsafvejningen. Det viste sig markant i [22/05251](#), hvor nævnet fandt både lovligheds-, aktualitets- OG nødvendighedskravet opfyldt, men alligevel ophævede ekspropriationen, fordi et flertal på 9 af 11 medlemmer fandt indgrebet urimeligt.

Hvad nævnet IKKE kan prøve. Grænserne er skarpe og trækkes gentagne gange:

- **Erstatningens størrelse.** Efter [planlovens § 50, stk. 1](#) fastsætter taksationsmyndighederne efter vejloven erstatningen for ekspropriation efter § 47. Nævnet afviste udtrykkeligt at behandle erstatningsspørgsmålet i [19/06969](#), og i [21/13170](#), [21/13171](#)-typen af sager ligeledes. Samme afgrænsning i [NMK-34-00445](#): "Spørgsmål om erstatning i forbindelse med ekspropriationen skal indbringes for taksationskommissionen".
- **Overtagelseskrav efter §§ 47 A, 48 og 49.** I [22/06911](#) afviste nævnet en klage over Rebild Kommunes afslag på at overtage et areal efter [§ 48, stk. 2](#) og videresendte den til taksationsmyndighederne efter [forvaltningslovens § 7, stk. 2](#).
- **Ekspropriation efter anden lovgivning.** I [19/03144](#) var Silkeborg Kommunes ekspropriation truffet efter vejloven; klagen blev videresendt til Vejdirektoratet.
- **Hensigtsmæssighedsspørgsmål og værdiforringelse.** I [21/08021](#) afviste nævnet klagepunkter om, at kommunen "burde ekspropriere med det samme", om vejføringens hensigtsmæssighed og om værdiforringelse, da disse ikke er retlige spørgsmål efter planloven.

LOV

[Forvaltningsloven § 7, stk. 2](#)[Planloven § 48, stk. 2](#)[Planloven § 50, stk. 1](#)[Planloven § 58, stk. 1](#)

PRAKSIS

Planklagenævnet · Stadfæstelse af ekspropriation til etablering af daginstitution i Holstebro	13.03.2024
Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation til skolesti i Silkeborg Kommune	26.09.2023
Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation af en landbrugsejendom til fordel for en privat virksomhed	23.09.2022
Planklagenævnet · Planklagenævnets afvisning af klage vedrørende Rebild Kommunes afslag på overtagelse af areal	23.09.2022
Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation til regnvandsbassiner og klimasikring - Herning Kommune	15.03.2022
Planklagenævnet · Afvisning af klage over håndtering af indsigelser til lokalplan for højspændingsstation	06.10.2021

Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation af ejendom på [vejnavn1], Støvring	11.03.2020
Planklagenævnet · Planklagenævnets afvisning af klage over ekspropriationsbeslutning truffet af Silkeborg Kommune	24.04.2019
Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation til udvidelse af erhvervsområde i Norddjurs Kommune	29.06.2017
Planklagenævnet · Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse om ekspropriation til råvandsledning	20.02.2015

Lovlighedskravet: lokalplanens præcision og de nødvendige tilladelser

§ 3

Lovlighedskravet består efter Planklagenævnets faste formulering af tre elementer: lokalplanen skal være **gyldig, endeligt vedtaget og offentligt bekendtgjort**, dens formål skal være **lovligt** (dvs. varetage saglige planlægningsmæssige hensyn inden for lokalplankataloget i [§ 15, stk. 2](#)), og planen skal have en **vis præcision** med hensyn til det projekt, der eksproprieres til fordel for.

Præcisionskravet er det, der oftest afgør sagerne. I [23/12434](#) blev testen formuleret sådan:

Nævnet finder endvidere, at lokalplanen er tilstrækkelig præcis til at kunne udgøre et grundlag for ekspropriation, idet det på baggrund af lokalplanens bestemmelser er muligt at danne sig et indtryk af det kommende projekt i form af etablering af en daginstitution.

Modsat i [21/13170](#), [21/13171](#), hvor Herning Kommunes ekspropriation af ca. 34.400 m² til regnvandsbassiner og klimasikring blev ophævet. Nævnet lagde vægt på, at lokalplanens bestemmelser for det pågældende delområde havde "en mere rammebetonet karakter, uden en nærmere beskrivelse af placeringen eller udformningen af de konkrete anlæg eller et illustrerende kortbilag". Nævnet påbød udtrykkeligt kommunen at tilvejebringe "et klart lokalplangrundlag for det påtænkte projekt", før en ny ekspropriation kunne komme på tale. Dette svarer til forarbejdernes udsagn om, at der ikke kan eksproprieres på grundlag af en rammelokalplan, jf. [§ 13, stk. 5](#).

Krav om forudgående tilladelser efter anden lovgivning. Lovlighedskravet indebærer, at de fornødne tilladelser og dispensationer skal være meddelt PÅ ekspropriationstidspunktet – også når det ikke er kommunen selv, der har afgørelseskompetencen. Herning-sagen faldt også på dette punkt: kommunen erkendte, at reguleringstilladelse efter vandløbsloven og udledningstilladelser efter miljøbeskyttelsesloven endnu ikke var meddelt, og nævnet konkluderede kort, at lovlighedskravet dermed ikke var opfyldt.

Omvendt var kravet opfyldt i:

Sag	Plangrundlag	Tilladelser	Udfald på lovlighed
22/05251	Bonuslokalplan fra 2006 (erhvervsområde)	Kun byggetilladelse krævet	Opfyldt
23/05275	Lokalplan med præcist stiudlæg (5 m bredde, asfalt, belysning)	Meddelt og upåklaget	Opfyldt
21/10341 og 21/11913	Lokalplan nr. 384, idrætsanlæg	Dispensation efter landbrugslovens § 10, stk. 5 meddelt	Opfyldt

21/13170, 21/13171	Rammebetonet delområde	Vandløbs- og udledningstilladelser MANGLEDE	Ikke opfyldt
--------------------	------------------------	--	--------------

I Søften-sagen afviste nævnet desuden to formelle indsigelser: at der ikke krævedes landinspektørerklæring efter landbrugsloven som gyldighedsbetingelse, og at kommunen ikke var afskåret fra at ekspropriere, blot fordi lokalplanen selv var påklaget – klager over lokalplaner har ikke opsættende virkning.

Hjemmelsvalget. Herning-sagen rejste også spørgsmålet om "dobbelthjemmel": kommunen valgte planlovens § 47, stk. 1, frem for [miljøbeskyttelseslovens § 58, stk. 1](#), fordi arealet også skulle anvendes rekreativt. Nævnet forkastede ikke hjemmelsvalget som sådant, men ophævede af de øvrige grunde. Vejledningen understreger, at kommunen "nøje" skal overveje hvilken ekspropriationshjemmel, der skal anvendes, men at der ikke er pligt til at vælge speciallovgivningens.

LOV

[Landbrugsloven § 10, stk. 5](#)[Miljøbeskyttelsesloven § 58, stk. 1](#)[Planloven § 13, stk. 5](#)[Planloven § 15, stk. 2](#)

PRAKSIS	Planklagenævnet · Stadfæstelse af ekspropriation til etablering af daginstitution i Holstebro	13.03.2024
	Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation til skolesti i Silkeborg Kommune	26.09.2023
	Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation af en landbrugsejendom til fordel for en privat virksomhed	23.09.2022
	Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation til regnvandsbassiner og klimasikring - Herning Kommune	15.03.2022
	Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation til idrætsanlæg i Søften	11.02.2022

Aktualitetskravet: afsatte midler, licitation og konkret realiseringshensigt

Aktualitetskravet indebærer, at realiseringen af lokalplanen skal være **nært forestående**, herunder at de fornødne økonomiske midler skal være til rådighed. Planklagenævnet lægger her afgørende vægt på **budgetmæssig dokumentation** og på, hvor langt kommunen konkret er kommet i projektførelsen.

De faktorer, nævnet gentagne gange fremhæver som udslagsgivende:

- **Frigivne anlægsmidler i kommunens budget.** I [23/12434](#) lagde nævnet vægt på, at byrådet havde frigivet midler, at der var afholdt licitation, at tildeling af kontrakter alene afventede klagesagens afgørelse, og at tilladelserne til nedsivning og udledning af overfladevand var meddelt.
- **Aftale om anlæggets udførelse.** I [23/05275](#) var aktualitetskravet opfyldt, fordi kommunen havde afsat de nødvendige økonomiske midler og der forelå en aftale om anlæggelsen af stien – selvom ekspropriationen alligevel blev ophævet på nødvendighedskravet.
- **Fremdrift i det omkringliggende byggeri.** I [19/06969](#) lagde nævnet vægt på, at daginstitutionen allerede var etableret, og at boligområdet var byggemodnet og delvist bebygget, hvilket gjorde etableringen af den grønne kile "yderst aktuell".
- **Konkret projekt med etaper og ibrugtagningstidspunkt.** I [22/05251](#) fandt nævnet aktualitetskravet opfyldt, fordi virksomheden ville igangsætte udvidelsen "hurtigst muligt, så snart adgangen til arealet var sikret", og ibrugtagning ville ske umiddelbart efter færdiggørelse af bygningerne.
-

Udbudsvilkår med byggepligt. I [NMK-32-00042](#) understøttede det aktualiteten, at udbudsproceduren indeholdt tildelingskriterier, der krævede, at køberen kunne iværksætte byggeri kort tid efter erhvervelsen – netop for at undgå spekulationsopkøb.

Aktualitetsvurderingen kan også gå den anden vej. I Søften-sagen, [21/10341](#) og [21/11913](#), gjorde klageren gældende, at aktualitetskravet ikke var opfyldt, fordi budgettet for idrætsanlægget var urealistisk lavt; nævnet afviste indsigelsen med henvisning til, at midlerne var afsat, og at realiseringen var nært forestående. Forarbejderne til 2018-ændringen redegør for, at klagenævnspraksis tillægger det "afgørende betydning, om kommunalbestyrelsen i budgettet har afsat midler til gennemførelsen af projektet", og at ekspropriationen "som udgangspunkt" ophæves, hvis der hverken foreligger konkrete planer eller afsatte midler.

5-årsfristen i § 47, stk. 4. Med [§ 47, stk. 4](#) er aktualitetskravet suppleret af en absolut ydre frist: adgangen til at ekspropriere bortfalder, hvis beslutningen ikke er truffet inden 5 år efter, at lokalplanen er offentliggjort. Fristen har kun virkning for planer omfattet af 2018-ændringen. Det blev udtrykkeligt slået fast i [22/05251](#), hvor nævnet bemærkede, at lokalplan nr. 2-09 var fra 2006 "og derfor ikke er omfattet af planlovens § 47, stk. 4". Kommuner, der eksproprierer på grundlag af ældre lokalplaner, må derfor stadig regne med, at aktualitetsvurderingen bliver ekstra grundig.

LOV	Planloven § 47, stk. 4	
PRAKSIS	Planklagenævnet · Stadfæstelse af ekspropriation til etablering af daginstitution i Holstebro	13.03.2024
	Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation til skolesti i Silkeborg Kommune	26.09.2023
	Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation af en landbrugsejendom til fordel for en privat virksomhed	23.09.2022
	Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation til idrætsanlæg i Søften	11.02.2022
	Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation af ejendom på [vejnavn1], Støvring	11.03.2020
	Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation til udvidelse af erhvervsområde i Norddjurs Kommune	29.06.2017

Nødvendighed og proportionalitet – hvad Planklagenævnet lægger vægt på

Nødvendighedskravet i snæver forstand er den betingelse, der oftest fælder kommunale ekspropriationsbeslutninger. Planklagenævnet formulerer det i [23/12434](#) således, at ekspropriationen skal være af væsentlig betydning for lokalplanens virkeliggørelse, at det almindelige proportionalitetsprincip skal være opfyldt – indgrebet må ikke omfatte et større areal end nødvendigt og ikke gennemføres, hvis formålet kan nås på en for grundejeren mindre indgribende måde – og at kravet "stiller endvidere krav til kommunens forudgående undersøgelser og dokumentation".

Mønstre i nævnets vurdering – hvad der afgør udfaldet:

- **Bevisbyrden ligger reelt hos kommunen.** Nævnet ophæver, hvis kommunen ikke *overbevisende* har godtgjort, at en mindre indgribende løsning var udelukket. I [23/05275](#) – ekspropriation af blot ca. 400 m² til en skolesti i Silkeborg – ophævede et **enstemmigt** nævn afgørelsen, fordi kommunen ikke tilstrækkeligt overbevisende havde dokumenteret, at en mindre indgribende foranstaltning ikke var mulig, henset til lodsejerens mulighed for en hensigtsmæssig udnyttelse af ejendommen. Nævnet fastslog samtidig det centrale princip:

Nævnet fastslog, at den valgte placering, selvom den måtte være den mest optimale ud fra kommunens planlægningsmæssige eller økonomiske synspunkt, ikke i sig selv kan begrunde nødvendigheden af ekspropriationen.

- **Alternative placeringer skal være reelt undersøgt og begrundet afvist.** I Silkeborg-sagen havde klageren foreslået tre alternative stiføringer, som kommunen afviste med henvisning til stiforlængelse, trafikssikkerhed, brobehov, anlægsudgifter og berøring af andre ejendomme. Det var ikke nok – særligt fordi et nyt kommuneplantillæg for boligområder syd for lokalplanområdet var sendt i høring, hvilket efter nævnets opfattelse burde have indgået i vurderingen af stiens placering. Modsat i [23/12434](#), hvor nævnet accepterede kommunens vurdering af, at et kommunalt eget nabo-areal på 8.000 m² under en anden lokalplan var uegnet på grund af størrelse og placering, og hvor der ikke var grundlag for at tilsidesætte den planlægningsmæssige vurdering af den valgte placerings hensigtsmæssighed.
- **Ekspropriationens UDSTRÆKNING skal begrundes særskilt.** I [21/13170](#), [21/13171](#) fandt nævnet, at der hverken i ekspropriationsmaterialet, afgørelsen eller øvrige dokumenter var foretaget nogen vurdering af eller redegørelse for nødvendigheden af arealernes omfang. Det forhindrede både klagerne og nævnet i at udlede, hvilke overvejelser der lå bag udstrækningen – en mangel nævnet knyttede direkte til begrundelseskravet i [forvaltningslovens § 22](#) og [§ 24](#).
- **Uafklarede forhold i selve ekspropriationsafgørelsen.** I Søften-sagen, [21/10341](#) og [21/11913](#), stadfæstede nævnet ekspropriationen af arealer til selve idrætsanlægget, men **ophævede** ekspropriationen af vejadgang fra en anden ejendom. Begrundelsen var, at afgørelsen ikke var tilstrækkeligt præcis, at den fremtidige vejadgang ikke var endeligt afklaret, at det ikke kunne udelukkes, at en frivillig aftale om flytning af vejadgangen kunne indgås – hvilket ville gøre ekspropriation unødvendig – og at det ikke var afklaret, på hvilket grundlag Banedanmark skulle benytte den nye adgangsvej.
- **Forsøg på frivillig aftale skal være dokumenteret.** I [22/05251](#) havde kommunen dokumenteret, at virksomheden flere gange havde forsøgt at indgå frivillig aftale, og at der forelå et konkret projekt for udvidelsen i to etaper; nødvendigheden i snæver forstand var derfor opfyldt. I [NMK-32-00042](#) tilføjede nævnet, at klagerens manglende vilje til at sælge til en realistisk pris netop gjorde ekspropriation nødvendig. Nævnet stiller dog ikke krav om, at kommunen skal strække sig langt i forhandlingen; det er tilstrækkeligt, at forhandlingsforsøget er reelt.
- **Arealets andel af den samlede ejendom.** I både [NMK-32-00042](#) og mindretalsvotummet i [22/05251](#) tillægges det vægt, at det eksproprierede udgør en begrænset del af klagerens samlede ejendom (i Norddjurs ca. 16.400 m²; i Thisted ca. 0,83 ha ud af 23,5 ha).
- **Ejerens forventninger ved erhvervelsen.** I Norddjurs-sagen vejede det tungt, at klageren ved købet i 2007 var bekendt med, at hovedparten af arealet siden 2005 havde været udlagt til erhvervsområde i kommuneplanen.

I [19/06969](#) var nødvendighedsspørgsmålet delt 10-1: flertallet fandt, at lokalplanens formål – en sammenhængende grøn kile langs Mastrup Bæk – ikke kunne realiseres uden ekspropriation af hele ejendommen inklusive bygninger, mens mindretallet mente, at både daginstitutionen og stisystemet kunne etableres uden at inddrage hele ejendommen. Om proportionalitetsprincippet generelt henvises til [proportionalitetsprincippet-forvaltning](#).

LOV

[Forvaltningsloven § 22](#)
[Forvaltningsloven § 24, stk. 1-2](#)
[Planloven § 47, stk. 1](#)

PRAKSIS

Planklagenævnet · Stadfæstelse af ekspropriation til etablering af daginstitution i Holstebro

13.03.2024

Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation til skolesti i Silkeborg Kommune

26.09.2023

Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation af en landbrugsejendom til fordel for en privat virksomhed	23.09.2022
Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation til regnvandsbassiner og klimasikring - Herning Kommune	15.03.2022
Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation til idrætsanlæg i Søften	11.02.2022
Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation af ejendom på [vejnavn1], Støvring	11.03.2020
Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation til udvidelse af erhvervsområde i Norddjurs Kommune	29.06.2017

§ 6 Rimelighedsafvejningen og det skærpede krav ved ekspropriation til fordel for private

Selv når lovlighed, aktualitet og nødvendighed er opfyldt, kan Planklagenævnet ophæve ekspropriationen, fordi den ikke er **rimelig** i den konkrete situation. Rimelighedskravet er netop dér, hvor nævnets fulde prøvelse af det kommunale skøn får selvstændig betydning: nævnet foretager "en konkret skønsmæssig afvejning af de almene, planlægningsmæssige interesser over for ejerens interesse i fortsat at kunne råde over sin ejendom".

Den ledende afgørelse om privat virksomhedsudvidelse. [22/05251](#) – Thisted Kommunes ekspropriation af ca. 8.300 m² landbrugsjord til udvidelse af en privat virksomhed – er skoleeksemplet. Nævnet fandt lovlighed, aktualitet og nødvendighed i snæver forstand opfyldt og accepterede, at ejernes selvrealisering ikke var realistisk. Alligevel ophævede et flertal på 9 medlemmer afgørelsen. Flertallet lagde **afgørende vægt** på:

- at der var tale om ekspropriation til fordel for en **enkelt privat virksomheds** udvidelse,
- at virksomhedens behov ikke var så tungtvejende, at det kunne begrunde et så væsentligt indgreb,
- at der lå flere erhvervsområder inden for kort afstand, og
- at virksomheden rådede over flere ejendomme.

At en opdeling eller flytning af produktionen var uhensigtsmæssig **for virksomheden**, blev udtrykkeligt ikke anset for tilstrækkeligt tungtvejende. Et mindretal på to fandt indgrebet nødvendigt og rimeligt.

Samme linje ses i [Planklagenævnets afgørelse af 26. april 2023](#), hvor et flertal på 9 af 11 medlemmer ophævede en ekspropriation af ca. 8.300 m² fra en landbrugsejendom til en privat virksomhedsudvidelse. Nævnet fandt lovlighed, aktualitet og nødvendighed opfyldt, men konkluderede, at virksomhedens udvidelsesbehov ikke udgjorde en så tungtvejende samfundsmæssig interesse, at den kunne retfærdiggøre indgrebet. Argumentet om, at der ikke fandtes andre ledige erhvervsarealer i nærområdet, blev afvist:

Argumenter om, at der ikke var andre ledige erhvervsarealer i nærområdet, blev afvist med henvisning til, at kommunen har mulighed for at planlægge for nye erhvervsområder. Hensynet til den private ejendomsret, som er beskyttet af [Grundloven § 73](#), vejede i denne sag tungere end de lokale erhvervsinteresser.

Det skærpede nødvendighedskrav. Forarbejderne til 2018-ændringen sammenfatter retstilstanden præcist: ekspropriation til fordel for private er ikke udelukket, hvis den i øvrigt tjener almene samfundsinteresser, men "der gælder et skærpet nødvendighedskrav, hvis ekspropriation skal ske til fordel for private". Nævnet gentager formuleringen i [22/05251](#) og i [NMK-32-00042](#).

Hvornår slår afvejningen den anden vej? Norddjurs-sagen viser grænsen: her stadfæstede nævnet **enstemmigt** ekspropriationen af ca. 16.400 m² til udvidelse af et erhvervsområde, selvom en nabovirksomhed havde en åbenlys interesse i arealet. Det afgørende var, at lokalplanen udlagde arealet til erhvervsformål i **bredere**

forstand og ikke var skræddersyet til én virksomhed, og at arealet ville blive udbudt til alle kvalificerede bydere. Nævnet konkluderede, at klagerens interesse i fortsat landbrugsanvendelse måtte vige for almenvellets interesse i erhvervsudvikling. Afgørelsen blev senere stadfæstet ved Randers Rets dom af 26. november 2018.

Ved **rene offentlige formål** falder afvejningen typisk ud til kommunens fordel:

Sag	Formål	Stemmefordeling	Udfald
23/12434	Daginstitution (2,1 ha)	–	Stadfæstet
19/06969	Grøn kile/rekreativt areal	10-1	Stadfæstet
21/10341 og 21/11913 (klager 1)	Idrætsanlæg	10-1 (åstedsforretning)	Stadfæstet
22/05251	Privat virksomhedsudvidelse	9-2	Ophævet
Afgørelse af 26. april 2023	Privat virksomhedsudvidelse	9-2	Ophævet

I [19/06969](#) lagde flertallet i rimelighedsafvejningen vægt på, at der "ikke var knyttet en særlig interesse til ejendommens beliggenhed for en lagerfunktion" – dvs. at ejerens tilknytning til den konkrete lokalitet var svag. Det er en faktor, der går igen: jo mere stedsbunden ejerens anvendelse er, desto tungere vejer ejerinteressen.

Forsyningsanlæg behandles i praksis som offentlige formål, selv når anlægget drives af et privatretligt organiseret selskab. I [NMK-34-00445](#) stadfæstede nævnet ekspropriation af **rettigheder** (ikke ejendomsret) til en råvandsledning og lagde vægt på, at den valgte linjeføring var den mest hensigtsmæssige og mindst indgribende, og at ekspropriationen kun omfattede rettigheder.

LOV	Grundloven § 73, stk. 1	Planloven § 47, stk. 1	
PRAKSIS	Planklagenævnet · Stadfæstelse af ekspropriation til etablering af daginstitution i Holstebro		13.03.2024
	Planklagenævnet · Ophævelse af ekspropriation til privat virksomhedsudvidelse på grund af manglende rimelighed		26.04.2023
	Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation af en landbrugsejendom til fordel for en privat virksomhed		23.09.2022
	Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation til idrætsanlæg i Søften		11.02.2022
	Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation af ejendom på [vejnavn1], Støvring		11.03.2020
	Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation til udvidelse af erhvervsområde i Norddjurs Kommune		29.06.2017
	Planklagenævnet · Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse om ekspropriation til råvandsledning		20.02.2015

Selvrealisering: ejerens vilje og evne til selv at virkeliggøre lokalplanen

Et af de mest praktisk betydningsfulde elementer i nødvendighedskravet er reglen om **selvrealisering**. Forarbejderne til 2018-ændringen formulerer den klart:

Hjemlen til at ekspropriere angår virkeliggørelse af en lokalplan, men det er i relation hertil ikke afgørende, at det er kommunen, som skal forestå denne virkeliggørelse. Vil og kan ejeren, eller nogen, ejeren har indgået aftale med, selv forestå virkeliggørelsen, kan der ikke eksproprieres.

Der gælder dog to begrænsninger, som Planklagenævnet håndhæver konsekvent:

1. **Formålet skal være realiserbart for ejeren.** Ved rene offentlige formål – daginstitutioner, sygehuse, idrætsanlæg – er selvrealisering normalt udelukket. I [22/05251](#) accepterede nævnet kommunens vurdering af, at ejernes selvrealisering ikke var realistisk, netop fordi lokalplanen var udarbejdet specifikt med henblik på udvidelse af den pågældende virksomhed. Samme betragtning i [NMK-32-00042](#), hvor det indgik, at klageren ikke selv ønskede at realisere lokalplanens formål.
2. **Ønsket skal være seriøst og realistisk – også tidsmæssigt.** Et generelt udsagn om at ville udvikle arealet er ikke nok.

Spørgsmålet har været prøvet gennem hele Aarhus-sagskomplekset om ekspropriationerne i Skejby fra 2008. I [19/07908](#), [20/01010](#) og [20/01011](#) fastslog Planklagenævnet, at spørgsmålet om selvrealisering allerede var endeligt afgjort af domstolene, og at senere OPP-konstruktioner ikke ændrede dette. Nævnet gentog i [21/05927](#) og [20/10541](#) og [20/10372](#), at efterfølgende forhold – herunder etablering af et psykiatrisk center som OPP-projekt, udlejning til kvæghold og salg af dele af arealet til private – ikke har betydning for gyldigheden af den oprindelige ekspropriationsbeslutning.

Domstolenes parallel: "vilje og evne" i erstatningsretten. Selvrealiseringstankegangen genfindes i erstatningsudmålingen. I [BS-10203/2017-SVE](#) frifandt byretten Nyborg Kommune i en sag om ekspropriationserstatning for et areal på 11.442 m² til en støjvold. Retten lagde til grund, at sagsøgeren havde **fravalgt selvrealisering** og derfor ikke kunne støtte ret på nogen forventningsværdi knyttet til kommerciel deponering af lettere forurenede jord; erstatningen på 22 kr./m² svarende til landbrugsjord blev stadfæstet. Østre Landsret tilkendte senere en mererstatning på ca. 2,6 mio. kr., men Højesteret stadfæstede i [BS-44692/2021-HJR](#) byrettens dom og frifandt kommunen. Sagen illustrerer, at en ejer, der ikke selv har vilje og evne til at realisere en særlig brugsværdi, hverken kan blokere ekspropriationen eller opnå erstatning herfor.

LOV	Grundloven § 73, stk. 1	Planloven § 47, stk. 1	
PRAKSIS	Højesteret · Erstatning ved ekspropriation til støjvold: Ingen mererstatning for potentiel indtjening ved modtagelse af forurenede jord		14.02.2023
	Byretten · Ekspropriationserstatning for Støjvold: Vurdering af Forventningsværdi og Landbrugsjord		04.01.2019
	Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation af en landbrugsejendom til fordel for en privat virksomhed		23.09.2022
	Planklagenævnet · Planklagenævnets afslag på genoptagelse af ekspropriationssag vedrørende areal ved V3 i Aarhus		27.09.2021
	Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om afslag på genoptagelse af ekspropriationssag vedrørende areal ved V1 i Aarhus		17.05.2021
	Planklagenævnet · Afslag på genoptagelse af ekspropriationssag til sygehusbyggeri i Aarhus		07.09.2020
	Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation til udvidelse af erhvervsområde i Norddjurs Kommune		29.06.2017

§ 8 Sagsgang ved Planklagenævnet: åstedsføretning, klagefrist, gebyr og opsættende virkning

Den kommunale procedure. Efter [planlovens § 47, stk. 3](#) finder [vejlovens §§ 99-102](#) tilsvarende anvendelse ved ekspropriationens gennemførelse. Det indebærer:

- Kommunen skal udfærdige **arealfortegnelse og ekspropriationsplan**, som skal være offentligt tilgængelige i mindst 4 uger før åstedsføretningen, jf. [vejlovens § 100](#).

- Tid og sted for **åstedsforretningen** skal offentliggøres med mindst 4 ugers varsel, og ejere og brugere skal indkaldes skriftligt med samme varsel, jf. [§ 100, stk. 5](#).
- Mindst ét kommunalbestyrelsesmedlem skal deltage og lede forretningen, og der skal føres protokol, jf. [§ 101, stk. 1](#).
- Berørte har ret til at fremkomme med bemærkninger **under** forretningen eller inden for **4 uger** efter, jf. [§ 101, stk. 4](#), og ekspropriationsbeslutning kan som hovedregel først træffes efter fristens udløb, jf. [§ 102, stk. 1](#).

I [21/10341](#) og [21/11913](#) prøvede nævnet, om COVID-19-restriktioner forpligtede kommunen til at udsætte åstedsforretningen, da klagerens repræsentanter var bosat i England. Et flertal på 10 svarede nej og lagde vægt på, at klageren fortsat kunne indsende skriftlige bemærkninger inden fire uger, at manglende deltagelse ikke medfører præklusion af indsigelser, at klageren kunne lade sig repræsentere ved advokat, og at kommunen allerede havde udsat forretningen én gang. Et mindretal på 1 mente, at forretningen burde have været udsat, fordi ekspropriation er et væsentligt indgreb.

Begrundelseskravet. Nævnet efterprøver systematisk, om afgørelsen opfylder [forvaltningslovens § 22](#) og [§ 24](#). I Søften-sagen var kravet opfyldt, fordi afgørelsen indeholdt henvisning til retsregler og til hovedhensynene bag skønsudøvelsen (lovlighed, nødvendighed, aktualitet og rimelighed). I [21/13170](#), [21/13171](#) var det ikke opfyldt: hverken ekspropriationsmaterialet eller afgørelsen oplyste, at arealet også skulle bruges til rekreativt areal og slyngning af vandløb – hvilket nævnet fandt "som et minimum burde fremgå af materialet".

Klagefristen. Klage skal indgives skriftligt inden **4 uger**, efter at afgørelsen er meddelt, jf. [planlovens § 60, stk. 1](#). Fristen håndhæves restriktivt. I [25/03093](#) afviste nævnet en klage over Randers Kommunes ekspropriation af 30. januar 2025, fordi klagen først blev indgivet 27. marts 2025. Nævnet lagde vægt på, at der var givet korrekt klagevejledning, og at der ikke forelå undskyldelige omstændigheder. Tilsvarende blev en klage over et kommuneplantillæg afvist som for sent i [19/07908](#), [20/01010](#) og [20/01011](#).

Opsættende virkning. Rettidig klage over en ekspropriationsbeslutning efter § 58, stk. 1, nr. 2, har **opsættende virkning**, medmindre Planklagenævnet bestemmer andet, jf. [planlovens § 60 a, stk. 2](#). I [23/12434](#) afviste nævnet den 6. november 2023 at ophæve klagens opsættende virkning. Bemærk her en **retsgrundlagsændring**: ældre afgørelser som [22/05251](#) og [23/05275](#) henviste til bekendtgørelse nr. 130 af 28. januar 2017 om bl.a. opsættende virkning; denne bekendtgørelse blev ophævet med virkning fra 15. januar 2024, jf. [bekendtgørelse om forretningsorden for Planklagenævnet § 10](#), og hjemlen findes nu direkte i planloven.

Gebyr. Efter [gebyrbekendtgørelsen § 3](#) tilbagebetales et indbetalt klagegebyr bl.a., hvis afgørelsen ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvist medhold, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller manglende kompetence hos nævnet. I [22/06911](#) blev gebyret således tilbagebetalt ved afvisning på kompetence. I [19/03144](#) blev der slet ikke opkrævet gebyr, "da klagen vedrørte en ekspropriation".

Nævnets sammensætning. Efter [lov om Planklagenævnet § 4, stk. 1](#) kan formanden eller en stedfortræder afgøre sager uden principiel betydning og sager, hvis afgørelse alene beror på en retlig vurdering; [bekendtgørelse om forretningsorden for Planklagenævnet § 3](#) opregner typetilfældene (afvisning på klagefrist, manglende kompetence, genoptagelse, opsættende virkning m.v.). De materielle ekspropriationssager afgøres derimod af det samlede nævn – deraf de dokumenterede stemmefordelinger som 9-2 og 10-1.

Endelighed og domstolsprøvelse. Planklagenævnets afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. [lov om Planklagenævnet § 3, stk. 3](#), og eventuel retssag skal anlægges inden **6 måneder**, jf. [§ 3, stk. 4](#).

LOV	Forvaltningsloven § 24, stk. 1-2	Planloven § 47, stk. 3	Planloven § 60, stk. 1
	Planloven § 60a, stk. 2	Vejloven § 100, stk. 5	Vejloven § 101, stk. 4
			Vejloven § 102, stk. 1
PRAKSIS	Planklagenævnet · Afvisning af klage over ekspropriation i Randers på grund af overskredet klagefrist Planklagenævnet · Stadfæstelse af ekspropriation til etablering af daginstitution i Holstebro Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation til skolesti i Silkeborg Kommune Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation af en landbrugsejendom til fordel for en privat virksomhed Planklagenævnet · Planklagenævnets afvisning af klage vedrørende Rebild Kommunes afslag på overtagelse af areal Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation til regnvandsbassiner og klimasikring - Herning Kommune Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation til idrætsanlæg i Søften Planklagenævnet · Afslag på genoptagelse af ekspropriationssag til sygehusbyggeri i Aarhus Planklagenævnet · Planklagenævnets afvisning af klage over ekspropriationsbeslutning truffet af Silkeborg Kommune		
			06.05.2025
			13.03.2024
			26.09.2023
			23.09.2022
			23.09.2022
			15.03.2022
			11.02.2022
			07.09.2020
			24.04.2019

§ 9 Hvornår foreligger der overhovedet en påklagelig afgørelse?

En tilbagevendende afvisningsgrund er, at der slet ikke er truffet en afgørelse efter planloven. Planklagenævnets kompetence efter [§ 58, stk. 1, nr. 2](#) forudsætter en formel afgørelse efter [§ 47, stk. 1](#).

- **Beslutning om IKKE at iværksætte ekspropriation er ikke en afgørelse.** I [NMK-32-00043](#) havde en nabo bedt Randers Kommune om at ekspropriere en naboejendom til realisering af en lokalplan. Kommunen besluttede 16. december 2016 ikke at iværksætte ekspropriationssagen, bl.a. under henvisning til, at klageren først skulle forhandle med naboejendommen eller stille garanti for erstatningen. Klageren gjorde gældende, at kommunen var bundet af en tidligere tilkendegivelse, og at der forelå magtfordrejning. Nævnet afviste sagen: der var ikke truffet en afgørelse i henhold til [§ 47, stk. 1](#).
- **En besvarelse af en henvendelse er ikke en afgørelse.** I [25/12079](#) klagede en ejendomsejer over Middelfart Kommunes svar om, at der ikke var foretaget ekspropriation på ejendommen. Ejeren mente, at et forbud mod hestehold udgjorde ekspropriation. Nævnet afviste klagen, da kommunens besvarelse ikke udgjorde en afgørelse efter planloven.
- **Lokalplanvedtagelsen er ikke en ekspropriationsafgørelse.** Dette er en af de klareste linjer i nævnets praksis. I [21/03685](#) om Aalborg Kommunes lokalplan for Østerå-tracéet gjorde klageren gældende, at lokalplanen var ugyldig, fordi ekspropriation ikke lovligt kunne gennemføres (nødvendigheds- og proportionalitetskravet efter [grundlovens § 73](#)). Nævnet svarede:

Det vedrører ikke kommunens afgørelse om vedtagelse af lokalplan, hvorvidt betingelserne for en efterfølgende ekspropriation vil være opfyldt, herunder om ekspropriationen vil kunne anses for nødvendig eller proportionel.

Nævnet tilføjede, at selvom en manglende mulighed for ekspropriation efter omstændighederne kan betyde, at planen ikke kan realiseres, har det ikke betydning for lokalplanens gyldighed – og at en fremtidig

ekspropriationsafgørelse på grundlag af lokalplanen vil kunne påklages. Nævnet fandt heller ikke, at kommunen havde pligt til at undersøge alternative å-forløb i planprocessen, da der ikke er krav herom efter planloven.

- **Vedtagelse af anlægsbevilling er ikke en planafgørelse.** I [23/06282](#) afviste nævnet en klage over Gladsaxe Kommunes beslutning om at finansiere og igangsætte en vejfornyelse, da kommunen ikke havde truffet en formel afgørelse om lokalplanpligt.

Denne grænsedragning har praktisk betydning for lodsejere: indsigelser mod ekspropriationens nødvendighed skal fremsættes i **ekspropriationssagen**, ikke i klagen over lokalplanen – og omvendt skal indsigelser mod planens indhold fremsættes i lokalplanhøringen, jf. [21/08021](#), hvor kommunen var forpligtet til at behandle indsigelsen seriøst, men ikke til at imødekomme den.

LOV	Grundloven § 73	Planloven § 47, stk. 1	Planloven § 58, stk. 1
PRAKSIS	Planklagenævnet · Planklagenævnet afviser klage over Middelfart Kommunes svar om manglende ekspropriation ved hestehold 12.05.2026 Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om Lokalplan nr. 3-1-105, Østerå Tracé, Hjulmagervej, Kærby 01.12.2021 Planklagenævnet · Afvisning af klage over håndtering af indsigelser til lokalplan for højspændingsstation 06.10.2021 Planklagenævnet · Planklagenævnets afvisning af klage over Randers Kommunes beslutning om ikke at iværksætte ekspropriationssag 07.04.2017		

Genoptagelse: betingelser og betydningen af efterfølgende ændringer

Ekspropriationssager er ofte langvarige, og genoptagelsesanmodninger fylder meget i Planklagenævnets ekspropriationspraksis – særligt sagskomplekset om Aarhus Kommunes ekspropriationer i Skejby fra 2008.

Betingelserne. Nævnet anvender et fast trepunktsskema, formuleret bl.a. i [21/05927](#):

- nye faktiske oplysninger af væsentlig betydning, der med sandsynlighed kunne have ændret sagens udfald,
- væsentlige sagsbehandlingsfejl ved nævnets tidligere behandling, eller
- væsentlige nye retlige forhold, fx domstolsunderkendelse af nævnets fortolkning eller praksis.

Derimod har nævnet "ikke pligt til at genoptage en sag alene på grund af uenighed i nævnets fortolkning eller praksis". Samme skema anvendes over for **kommunernes** genoptagelsespligt, jf. [22/09225](#).

Efterfølgende forhold er irrelevante for gyldigheden. Dette er den mest markante materielle regel i genoptagelsespraksis. I [19/07908](#), [20/01010](#) og [20/01011](#) fastslog nævnet, at ændringer i arealanvendelsen efter ekspropriationen – opførelse af et psykiatrisk hospital som OPP-projekt, udlejning til kvæghold, salg af en del af arealet – ikke har betydning for gyldigheden af den oprindelige ekspropriationsbeslutning, netop fordi beslutningerne blev truffet EFTER ekspropriationen. I [21/05927](#) afviste nævnet tilsvarende argumentet om, at arealerne ikke var anvendt inden for kommuneplanens 12-årige planperiode.

Nævnet tilføjede i samme sag en tydelig markering af, hvor tungt **tredjemands indretningshensyn** vejer:

Hensynet til tredjemands indretning efter afgørelsen og efterfølgende aftaler indgået i god tro og tillid hertil vejer tungt, især når arealerne er udnyttet.

Retskraft. I [NMK-32-00037](#) afslog Natur- og Miljøklagenævnet genoptagelse med den principielle begrundelse, at Vestre Landsret ved dom af 26. januar 2012 havde taget endelig stilling til Naturklagenævnets afgørelse, og at nævnet er forpligtet til at respektere en retskraftig og endelig dom. Tilsvarende i [18/05880 \(tidl. NMK-32-00001\)](#), hvor nævnet konstaterede, at klagerens anbringender allerede havde indgået i Vestre Landsrets behandling.

Kommunens egen genoptagelse. [NMK-32-00031](#) er den centrale afgørelse om, hvorvidt en kommune kan tilbagekalde sin egen ekspropriationsbeslutning. Ringkøbing-Skjern Kommune ophævede en ekspropriation af 208.378 m² efter klage og indledte en ny procedure med et reduceret areal på 141.734 m². Ejeren gjorde gældende, at en ophævelse krævede ekspropriations accept. Nævnet gav kommunen medhold: kommunen havde hjemmel til at genoptage sagen i forbindelse med klagen, når begrundelsen var, at den oprindelige beslutning ikke var tilstrækkeligt begrundet. Nævnet fandt dog, at genoptagelsesbeslutningen var så indgribende, at der bestod **partshøringspligt** efter [forvaltningslovens § 19, stk. 1](#), og at afgørelsen led af en formel mangel ved ikke at være ledsaget af klagevejledning efter [§ 25, stk. 1](#) – men manglerne var konkret uvæsentlige. Afgørelsen viser samtidig, at en ophævelse på grund af retlige mangler **ikke** afskærer kommunen fra at gennemføre en ny, korrekt ekspropriation. Samme princip anerkendes udtrykkeligt i [NMK-34-00445](#), hvor en tidligere ophævelse skyldtes en formel mangel og "ikke et forbud mod ny ekspropriation", og i [21/13170](#), [21/13171](#), hvor nævnet gav kommunen en detaljeret opskrift på en lovlig fornyet behandling.

LOV	Forvaltningsloven § 19, stk. 1	Forvaltningsloven § 25, stk. 1
PRAKSIS	Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om afslag på genoptagelse af byggesag i Rødovre Kommune	01.11.2022
	Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation til regnvandsbassiner og klimasikring - Herning Kommune	15.03.2022
	Planklagenævnet · Planklagenævnets afslag på genoptagelse af ekspropriationssag vedrørende areal ved V3 i Aarhus	27.09.2021
	Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om afslag på genoptagelse af ekspropriationssag vedrørende areal ved V1 i Aarhus	17.05.2021
	Planklagenævnet · Afslag på genoptagelse af ekspropriationssag til sygehusbyggeri i Aarhus	07.09.2020
	Planklagenævnet · Afslag på genoptagelse af sag om ekspropriation til byudvikling i Aarhus Kommune	29.10.2018
	Planklagenævnet · Afslag på genoptagelse af ekspropriationssag vedrørende [hospital1]	18.04.2016
	Planklagenævnet · Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse om ekspropriation til råvandsledning	20.02.2015
	Planklagenævnet · Klage over ekspropriation til virksomhedsudvidelse i Ringkøbing-Skjern Kommune	26.09.2014

Grænsen mod erstatningsfri regulering: hvornår har en lokalplan ekspropriativ karakter?

§ 11

Ved siden af de egentlige ekspropriationssager behandler Planklagenævnet jævnligt klager over, at en **lokalplan i sig selv** skulle have ekspropriativ karakter. Nævnet anvender her en fast og restriktiv test, formuleret næsten ordret i [24/10767](#):

Lokalplanlægning er som udgangspunkt erstatningsfri regulering. I helt særlige tilfælde kan en lokalplan dog have karakter af ekspropriation, f.eks. hvis en lokalplanbestemmelse medfører en sådan særligt intens og konkret indskrænkning i rådigheden, at den konkret afskærer grundejeren fra en økonomisk rimelig udnyttelse af sin ejendom.

Nævnet henviser i den forbindelse til **UFR 2015.902 H**, hvor Højesteret fandt, at en lokalplanbestemmelse, der ophævede en tinglyst servitut, konkret havde ekspropriativ karakter.

To faktorer går igen som afgørende for, at testen **ikke** er opfyldt:

1. **Kommunen har hjemmel i lokalplankataloget.** I [24/10767](#) om Gladsaxe Kommunes udsigtskiler – hvor lokalplanens § 7 forbød bebyggelse, hegn, faste legeredskaber, vildmarksbade, solenergianlæg og beplantning på dele af klagerens grund – fandt nævnet hjemmel i [§ 15, stk. 2, nr. 6](#) og [nr. 12](#). I [24/02570](#) om Brøndby Kommunes temalokalplan, der forbød fældning af træer med en stammeomkreds over 75 cm uden tilladelse, var hjemlen ligeledes [§ 15, stk. 2, nr. 12](#) om bevaring af beplantning.
2. **Lokalplanen virker kun fremadrettet.** Nævnet fremhæver konsekvent:

Planklagenævnet bemærker, at en lokalplans retsvirkninger alene vedrører fremtidige forhold. Lokalplanen udløser således ingen handlepligt for ejere eller brugere af de omhandlede ejendomme. Eksisterende lovlig brug kan fortsætte uanset planens bestemmelser, også når nye ejere eller brugere har overtaget ejendommen.

Resultatet er, at nævnet i praksis stort set aldrig anerkender ekspropriativ karakter:

Sag	Påstået indgreb	Udfald
24/10767	Udsigtskiler med omfattende byggeforbud	Ikke ekspropriativ
24/02570	Forbud mod fældning/styning af træer	Ikke ekspropriativ
25/05061	Nye naboboliger umuliggør kvægslagting	Ikke ekspropriativ
22/16801	Afslag på dispensation til bolig uden erhvervstilknytning	Ikke ekspropriation
21/06254	Lovliggørelsespåbud mod erhvervsanvendelse	Ikke ekspropriation

I [21/06254](#) tilføjede nævnet et princip af bredere rækkevidde: "Tab af forventet indkomst eller tab på ejendomshandel medfører ikke i sig selv et ekspropriativt indgreb" – og der forelå heller ingen krænkelse af EMRK, 1. tillægsprotokol, artikel 1.

Overtagelsespligten som modstykke. Hvor lokalplanen forbeholder en ejendom eller en del heraf til et **offentligt formål**, har ejeren i stedet et krav på overtagelse efter [planlovens § 48](#) – betinget af, at arealet ikke kan udnyttes økonomisk rimeligt i overensstemmelse med de omliggende ejendommers faktiske udnyttelse, jf. [§ 48, stk. 3](#). Tilsvarende ved nedrivningsforbud, jf. [§ 49](#), og ved zoneoverførsel af landbrugsejendomme, jf. [§ 47 A](#). Rækkevidden blev afgrænset i [NMK-33-02010](#), hvor en ejer i Lille Skensved forgæves krævede sin ejendom overtaget på grund af støjgener fra nabovirksomheder. Nævnet fastslog, at planloven ikke indeholder bestemmelser, der giver hjemmel til at kræve kommunal overtagelse på grund af støjgener fra en tilgrænsende virksomhed, når der hverken var pålagt en rådighedsindskrænkning eller ændret zonestatus. Klager over kommunens afgørelser om overtagelseskrav hører under taksationsmyndighederne, jf. [§ 50, stk. 1](#) og [22/06911](#).

Planloven § 50, stk. 1

PRAKSIS	Planklagenævnet · Afgørelse om lokalplan nr. 4.43.2 for Bakkeboager i Hedehusene: Overensstemmelse med kommuneplan og spørgsmålet om ekspropriation	10.11.2025
	Planklagenævnet · Klage over Gladsaxe Kommunes vedtagelse af lokalplan nr. 289, Kongshvilebakken – spørgsmål om ekspropriation	24.01.2025
	Planklagenævnet · Planklagenævnets stadfæstelse af Brøndby Kommunes temalokalplan om bevaring af træer og grønne områder	21.11.2024
	Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om afslag på dispensation til bolig uden erhvervstilknytning i Svendborg Kommune	22.09.2023
	Planklagenævnet · Planklagenævnets afvisning af klage vedrørende Rebild Kommunes afslag på overtagelse af areal	23.09.2022
	Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om lovliggørelsespåbud vedrørende erhvervsmæssig anvendelse af ejendom	08.02.2022
	Planklagenævnet · Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse om afvisning af ekspropriation pga. støjgener	26.09.2013

Parallel domstolspraksis: proportionalitet, vurderingstidspunkt og erstatning

§ 12

Planklagenævnets afgørelser kan indbringes for domstolene inden 6 måneder, jf. [lov om Planklagenævnet § 3, stk. 4](#). Domstolene anvender i det store hele samme prøvelsesskema, men har i nogle sager præciseret det på punkter, hvor nævnspraksis var uklar. Bemærk, at flere af de centrale domme angår ekspropriation efter **anden lovgivning** (jernbaneloven, letbanelove, vejloven) – men proportionalitetsvurderingen efter [grundlovens § 73](#) er den samme.

Vurderingstidspunktet. Den vigtigste præcisering kommer fra Højesteret i [BS-18076/2021-HJR](#) om midlertidig ekspropriation af ca. 23.505 m² i Glostrup til arbejdsareal ved Ring 3-letbanen. Højesteret fastslog udgangspunktet for prøvelsen:

Det påhvilede ekspropriationskommissionen at påse, at betingelserne for ekspropriation af As ejendom var opfyldt, herunder at ekspropriation måtte anses for påkrævet. Ved denne vurdering måtte det bl.a. indgå, hvor byrdefuld ekspropriation ville være for A, og om der var mulighed for i stedet at anvende andre ejendomme som arbejdsareal.

Men behovet bortfaldt senere, fordi entreprenøren optimerede projektet. Højesteret afviste, at det havde tilbagevirkende betydning:

Af de grunde, som landsretten har anført, tiltræder Højesteret, at det ikke kan føre til andet resultat, at det senere – som følge af ændrede forhold – viste sig, at der ikke var behov for at anvende As ejendom som arbejdsareal.

Østre Landsret havde i [BS-35322/2019-OLR](#) formuleret princippet direkte: "Spørgsmålet om ekspropriationens lovlighed skal afgøres efter forholdene på ekspropriationstidspunktet den 1. oktober 2018." Dette svarer nøjagtigt til Planklagenævnets linje i genoptagelsessagerne, hvor efterfølgende forhold er uden betydning for gyldigheden.

Alternative arealer. Højesteret accepterede i letbanesagen kommissionens fravalg af et nærliggende kommunalt areal, fordi arealet var fredskovspligtigt, og fordi rådgiveren COWI faktisk havde overvejet det. Landsretten tilføjede en vigtig præcisering om **undersøgelsespligtens grænser**:

Landsretten finder endvidere, at ekspropriationskommissionen ikke af egen drift skulle have undersøgt, om Glostrup Kommunes areal kunne anvendes i stedet for Sagsøgers ejendom, og det forhold, at Hovedstadens Letbane I/S ikke har kunnet fremlægge skriftlig dokumentation for, at Glostrup Kommunes areal har været overvejet som alternativ, kan ikke føre til ekspropriationens ugyldighed.

Dette er en mærkbart mildere linje end Planklagenævnets i [23/05275](#) og [21/13170](#), [21/13171](#), hvor netop manglende dokumentation for overvejelserne førte til ophævelse. Forskellen skyldes dels, at Planklagenævnet foretager en **fuld** prøvelse inkl. skønnet, dels forskellen mellem ekspropriationskommissionens statslige procedure og den kommunale.

Ejerens egne udviklingsplaner. Højesteret lagde i letbanesagen vægt på, at ejeren ikke på ekspropriationstidspunktet havde anmodet kommunen om at udarbejde lokalplan med henblik på yderligere bebyggelse:

A havde på tidspunktet for ekspropriationsforretningen ikke anmodet Glostrup Kommune om at udarbejde lokalplan med henblik på, at hans ejendom kunne bebygges yderligere. Det måtte som følge heraf anses for usikkert, hvornår eventuelt byggeri kunne ske.

Dette er domstolenes pendant til nævnets selvrealiseringsvurdering: udviklingsplaner skal være **konkrete** for at kunne modvirke ekspropriationsbehovet.

Erstatningssporet. Erstatningens størrelse afgøres af taksationsmyndighederne og prøves derefter ved domstolene – ikke af Planklagenævnet. Praksis viser:

- [BS-44692/2021-HJR](#) og byrettens [BS-10203/2017-SVE](#): særlig brugsværdi forudsætter, at ejeren selv har vilje og evne til at realisere den.
- [BS-11936/2024-HJR](#): der kan fradrages for de fordele, anlægget tilfører restejeendommen, uden krav om at anlægget er en forudsætning for byudviklingen.
- Byrettens [BS-85/2014-ARH](#): perspektivarealer i kommuneplanen har – uafhængigt af det projekt, der eksproprieres til – en forventningsværdi, her fastsat til 100 kr./m².

Fremrykket ekspropriation. Efter speciallovgivningen kan en ejer i visse tilfælde kræve forlods ekspropriation, hvis ejendommen berøres "særlig indgribende". Højesteret fortolkede kriteriet restriktivt i [BS-48391/2021-HJR](#) om en landbrugsejendom ved et jernbaneprojekt, jf. tilsvarende Vestre Landsret i [BS-39955/2020-VLR](#). Planloven indeholder ikke en tilsvarende adgang – her er ejerens modstykke overtagelsespligten efter [§ 48](#).

Procesforholdet mellem gyldigheds- og erstatningssporet. I [Sag 15/2015](#) stadfæstede Højesteret Østre Landsrets beslutning om at udsætte en civil sag om ekspropriationsbeslutningens gyldighed for at afvente overtaksationskommissionens afgørelse om erstatningens størrelse. De to spor kan altså koordineres processuelt, selvom de føres for forskellige myndigheder.

Samlet set bekræfter domstolene Planklagenævnets grundskema, men er mere tilbageholdende med at ophæve på dokumentationsmangler. Der ses ingen eksempler i det gennemgåede materiale på, at domstolene har underkendt Planklagenævnets fortolkning af betingelserne i planlovens [§ 47](#) – tværtimod blev nævnets afgørelser i Norddjurs-sagen ([NMK-32-00042](#), stadfæstet ved Randers Rets dom af 26. november 2018) og i Aarhus-sagskomplekset stadfæstet i alle instanser.

PRAKSIS	Højesteret · Højesterets afgørelse om fradrag for fordele i ekspropriationserstatning ved etablering af Aarhus Letbane	23.10.2024
	Højesteret · Erstatning ved ekspropriation til støjvold: Ingen mererstatning for potentiel indtjening ved modtagelse af forurennet jord	14.02.2023
	Højesteret · Fremrykket ekspropriation af landbrugsejendom ved jernbaneprojekt – Betingelsen om særlig indgribende betydning	15.11.2022
	Højesteret · Højesterets dom om gyldigheden af ekspropriation til Hovedstadens Letbane	26.09.2022
	Højesteret · Højesterets prøvelse af udsættelse af sag om ekspropriations gyldighed under afventning af erstatningsfastsættelse	29.04.2015
	Landsretten · Prøvelse af Taksationskommissions kendelse om forlods ekspropriation efter Jernbanelovens § 33	26.11.2021
	Landsretten · Østre Landsret fastslår lovligheden af midlertidig ekspropriation til Ring 3 Letbane trods efterfølgende ændret arealbehov	12.04.2021
	Byretten · Retten i Aarhus' dom om ekspropriationserstatning til Aarhus Letbane: Perspektivarealer værdisat til 100 kr. pr. m ² uafhængigt af projektet	28.01.2022
	Byretten · Ekspropriationserstatning for Støjvold: Vurdering af Forventningsværdi og Landbrugsjord	04.01.2019
	Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation til skolesti i Silkeborg Kommune	26.09.2023
	Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation til regnvandsbassiner og klimasikring - Herning Kommune	15.03.2022
	Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation til udvidelse af erhvervsområde i Norddjurs Kommune	29.06.2017

Sammenfatning: den praktiske tjekliste efter Planklagenævnets

§ 13 praksis

Planklagenævnets praksis efter [planlovens § 47, stk. 1](#) er bemærkelsesværdigt konsistent og lader sig sammenfatte i et sæt operative krav.

For kommunen, før ekspropriationsbeslutningen træffes:

- Sørg for at lokalplanen er endeligt vedtaget og offentliggjort, at ekspropriationsarealet ligger **inden for** planområdet, og at planens bestemmelser er så præcise, at man kan danne sig et indtryk af det konkrete projekt – ikke en ramme, jf. [21/13170](#), [21/13171](#).
- Sørg for, at lokalplanredegørelsen opfylder [§ 16, stk. 3](#) for planer offentliggjort efter 1. januar 2019.
- Indhent ALLE nødvendige tilladelser efter anden lovgivning **før** beslutningen – også dem, andre myndigheder skal give.
- Kontrollér 5-årsfristen i [§ 47, stk. 4](#).
- Dokumentér reelle forsøg på frivillig aftale og undersøg, om ejeren både vil og kan realisere planen selv.
- Undersøg og begrund **skriftligt** fravalget af alternative placeringer og af et mindre areal – begrundelsen skal fremgå af ekspropriationsmaterialet og af afgørelsen, jf. [forvaltningslovens § 24](#).
- Frigiv anlægsmidler og gør realiseringen konkret nært forestående.
- Følg [vejlovens §§ 99-102](#) om arealfortegnelse, ekspropriationsplan, 4 ugers varsel, åstedsforretning ledet af et kommunalbestyrelsesmedlem og 4 ugers bemærkningsfrist.

For lodsejeren:

- Klag inden **4 uger** – fristen er hård, jf. [25/03093](#).

- Klagen over ekspropriationen har som udgangspunkt opsættende virkning, jf. § 60 a, stk. 2.
- Angrib nødvendigheden ved at pege på **konkrete** alternative løsninger og på, at kommunen ikke har dokumenteret sine overvejelser – det er den vej, der oftest fører til ophævelse.
- Fremsæt indsigelser mod ekspropriationen i ekspropriationssagen, ikke i klagen over lokalplanen, jf. 21/03685.
- Ret indsigelser mod **erstatningens** størrelse til taksationsmyndighederne, ikke til Planklagenævnet, jf. § 50, stk. 1.
- Vær opmærksom på, at et ønske om selvrealisering skal være seriøst, realistisk og tidsmæssigt konkret for at blive tillagt vægt.

Den samlede linje. Planklagenævnet er ikke tilbageholdende med at ophæve kommunale ekspropriationsbeslutninger, og ophævelserne falder næsten altid på **nødvendighed** (utilstrækkeligt undersøgte alternativer eller ubegrundet arealudstrækning) eller på **rimelighed** (ekspropriation til fordel for en enkelt privat aktør). Omvendt stadfæster nævnet regelmæssigt, når formålet er et rent offentligt formål, plangrundlaget er detaljeret, midlerne er afsat og kommunen har dokumenteret sine overvejelser. Nævnets fulde prøvelse gør det til en reelt effektiv retssikkerhedsgaranti – netop den vurdering, som Ekspropriationsudvalget nåede frem til i **betænkning nr. 1569, juni 2018**, da udvalget konkluderede, at planlovens § 47 ikke i sig selv udgjorde "et retssikkerhedsmæssigt problem", men at gældende ret burde tydeliggøres i lovteksten.

LOV

Forvaltningsloven § 24

Planloven § 16, stk. 3

Planloven § 47, stk. 1, 4

Planloven § 50, stk. 1

Planloven § 60a, stk. 2

PRAKSIS	Planklagenævnet · Afvisning af klage over ekspropriation i Randers på grund af overskredet klagefrist	06.05.2025
	Planklagenævnet · Stadfæstelse af ekspropriation til etablering af daginstitution i Holstebro	13.03.2024
	Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation til skolesti i Silkeborg Kommune	26.09.2023
	Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation af en landbrugsejendom til fordel for en privat virksomhed	23.09.2022
	Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation til regnvandsbassiner og klimasikring - Herning Kommune	15.03.2022
	Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om Lokalplan nr. 3-1-105, Østerå Tracé, Hjulmagervej, Kærby	01.12.2021

REFERENCE Lovgrundlag

7 paragraffer

Grundloven § 73	stk. 1	Planloven § 16	stk. 3
Planloven § 47	stk. 1, 4	Planloven § 48	
Planloven § 50	stk. 1	Planloven § 58	stk. 1
Planloven § 60a	stk. 2		

MATERIALE Citerede afgørelser

40 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS

5

23.10.2024	Højesterets afgørelse om fradrag for fordele i ekspropriationserstatning ved etablering af Aarhus Letbane	6411-7689
14.02.2023	Erstatning ved ekspropriation til støjvold: Ingen mererstatning for potentiel indtjening ved modtagelse af forurennet jord	bs-44692-2021-hjr
15.11.2022	Fremrykket ekspropriation af landbrugsejendom ved jernbaneprojekt – Betingelsen om særlig indgribende betydning	bs-48391-2021-hjr
26.09.2022	Højesterets dom om gyldigheden af ekspropriation til Hovedstadens Letbane	bs-18076-2021-hjr
29.04.2015	Højesterets prøvelse af udsættelse af sag om ekspropriations gyldighed under afventning af erstatningsfastsættelse	15-2015

LANDSRET TEN · ANKEINSTANS

2

26.11.2021	Prøvelse af Taksationskommissions kendelse om forlods ekspropriation efter Jernbanelovens § 33	2084-2487
12.04.2021	Østre Landsret fastslår lovligheden af midlertidig ekspropriation til Ring 3 Letbane trods efterfølgende ændret arealbehov	1996-2381

BYRET TEN · FØRSTE INSTANS

2

28.01.2022	Retten i Aarhus' dom om ekspropriationserstatning til Aarhus Letbane: Perspektivarealer værdisat til 100 kr. pr. m ² uafhængigt af projektet	5308-6372
04.01.2019	Ekspropriationserstatning for Støjvold: Vurdering af Forventningsværdi og Landbrugsjord	2387-2851

PLANKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS

29

12.05.2026	Planklagenævnet afviser klage over Middelfart Kommunes svar om manglende ekspropriation ved hestehold	25/12079
10.11.2025	Afgørelse om lokalplan nr. 4.43.2 for Bakkeboager i Hedehusene: Overensstemmelse med kommuneplan og spørgsmålet om ekspropriation	25/05061
06.05.2025	Afvisning af klage over ekspropriation i Randers på grund af overskredet klagefrist	25/03093
24.01.2025	Klage over Gladsaxe Kommunes vedtagelse af lokalplan nr. 289, Kongshvilebakken – spørgsmål om ekspropriation	24/10767
21.11.2024	Planklagenævnets stadfæstelse af Brøndby Kommunes temalokalplan om bevaring af træer og grønne områder	24/02570
13.03.2024	Stadfæstelse af ekspropriation til etablering af daginstitution i Holstebro	23/12434
26.09.2023	Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation til skolesti i Silkeborg Kommune	23/05275
22.09.2023	Planklagenævnets afgørelse om afslag på dispensation til bolig uden erhvervstilknytning i Svendborg Kommune	22/16801
26.04.2023	Ophævelse af ekspropriation til privat virksomhedsudvidelse på grund af manglende rimelighed	

01.11.2022	Planklagenævnets afgørelse om afslag på genoptagelse af byggesag i Rødovre Kommune	22/09225
23.09.2022	Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation af en landbrugsejendom til fordel for en privat virksomhed	22/05251
23.09.2022	Planklagenævnets afvisning af klage vedrørende Rebild Kommunes afslag på overtagelse af areal	22/06911
15.03.2022	Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation til regnvandsbassiner og klimasikring - Herning Kommune	21/13170 , 21/13171
11.02.2022	Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation til idrætsanlæg i Søften	21/10341 og 21/11913
08.02.2022	Planklagenævnets afgørelse om lovliggørelsespåbud vedrørende erhvervsmæssig anvendelse af ejendom	21/06254
01.12.2021	Planklagenævnets afgørelse om Lokalplan nr. 3-1-105, Østerå Tracé, Hjulmagervej, Kærby	21/03685
06.10.2021	Afvisning af klage over håndtering af indsigelser til lokalplan for højspændingsstation	21/08021
27.09.2021	Planklagenævnets afslag på genoptagelse af ekspropriationssag vedrørende areal ved V3 i Aarhus	21/05927
17.05.2021	Planklagenævnets afgørelse om afslag på genoptagelse af ekspropriationssag vedrørende areal ved V1 i Aarhus	20/10541 og 20/10372
07.09.2020	Afslag på genoptagelse af ekspropriationssag til sygehusbyggeri i Aarhus	19/07908 , 20/01010 og 20/01011
11.03.2020	Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation af ejendom på [vejnavn1], Støvring	19/06969
24.04.2019	Planklagenævnets afvisning af klage over ekspropriationsbeslutning truffet af Silkeborg Kommune	19/03144
29.10.2018	Afslag på genoptagelse af sag om ekspropriation til byudvikling i Aarhus Kommune	18/05880 (Tidl. NMK-32-00001)
29.06.2017	Planklagenævnets afgørelse om ekspropriation til udvidelse af erhvervsområde i Norddjurs Kommune	NMK-32-00042
07.04.2017	Planklagenævnets afvisning af klage over Randers Kommunes beslutning om ikke at iværksætte ekspropriationssag	NMK-32-00043
18.04.2016	Afslag på genoptagelse af ekspropriationssag vedrørende [hospital1]	NMK-32-00037
20.02.2015	Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse om ekspropriation til råvandsledning	NMK-34-00445 , NMK-42-00400
26.09.2014	Klage over ekspropriation til virksomhedsudvidelse i Ringkøbing-Skjern Kommune	NMK-32-00031
26.09.2013	Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse om afvisning af ekspropriation pga. støjgener	NMK-33-02010
PARKERINGSKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS		2
20.12.2023	Afgift for parkering uden for afmærket bås under flytning af tunge møbler	park-2381

28.06.2023	Ugyldig anvendelse af håndskrevet seddel ved defekt elektronisk p-skive på privat parkeringsområde	park-2851
------------	--	-----------
